

The Mediating Role of Irrational Beliefs between Parenting Style, Interpersonal Style and Conflict Tendency

Fulya Türk¹, Baki Duy², Zeynep Hamamcı³ and Ahmet Altınok⁴

^{1,3} Gaziantep University Education Faculty

^{2,4} Anadolu University Education Faculty

ARTICLE INFO

Article History:

Received 28.09.2016

Received in revised form

27.09.2016

Accepted 07.01.2017

Available online

11.02.2017

ABSTRACT

The objective of this study was to examine the relationship between parenting style, interpersonal style and conflict tendency and to test whether interpersonal cognitive distortions mediate this relationship. To this end, Gaziantep University Students (N=246), with ages ranging between 18-25 attending different faculties and classes completed Turkish Young Parenting Inventory, Interpersonal Cognitive Distortions Scale, Interpersonal Style Scale, Conflict Tendency Scale and Demographic Information Form prepared by the researchers. Structural equation modeling method was used for analysis of the data. It was determined as a result of these analyses that irrational relationship beliefs mediated both relationship between interpersonal style and normative parenting style (mother) and relationship between interpersonal style and pessimistic/worried parenting style (father) but conflict tendency was not determined as a significant mediating effect in this structural model. The significance of indirect effects in structural equation modeling was tested via bootstrapping method with results indicating that both indirect effects were significant. The results were discussed with regard to current research findings and some suggestions were made.

© 2017 IOJES. All rights reserved

Keywords:

Parenting style, conflict tendency, interpersonal style, irrational relationship beliefs.

1

Extended Summary

Introduction

Having relationships with others and interacting with them are one of the most fundamental needs of individuals, and these naturally have a significant place in life. Being in interaction with others may also lead to the emergence of conflicts and problems in interpersonal relations. The reasons behind the conflicts or problems that individuals encounter may vary. Dökmen (1994) listed these reasons as individuals' cognitions regarding the relationship, perceptions, emotions about their relationships and conflicts, personal needs, communication skills as well as some other personal and cultural factors in addition to the social and physical environments that the individuals live in. Either each of these factors or some factors together with others may cause individuals to experience problems in their relationships.

Beliefs about relationships are one of the factors that play an important role in interpersonal relationships. Initial experiences play an important role in the development of beliefs about relationships. Kayser and Himle (1994) proposed that individuals' beliefs about relationships depend on their relationships with important people in the past and that some traumatic experiences such as the death of parents, the divorce of parents, and being abandoned by either the mother or the father each of which affects the development of these relationships.

¹ Corresponding author's address: Gaziantep University, Faculty of Education, Department of Guidance and Psychological Counseling, Üniversite Bulvanı 27310 Şehitkamil - Gaziantep, TÜRKİYE
Telephone: 03423604372/3771
e-mail: fulyaturk@gantep.edu.tr
DOI: <https://doi.org/10.15345/iojes.2017.02.010>

One of the initial developmental factors that plays a significant role in the development of beliefs about relationships is the perceived parenting styles. In the early phases, perceived parenting styles developing as a result of the relationships established with parents refer to the perceptions regarding the parents. These beliefs adopted by one of the family members can be transferred to children through communication within the family and observation of the types of these relationships or by taking these relationships as a model (Bedrosian and Bozicas 1994).

If the beliefs about relationships are not realistic and functional, the possibility of experiencing problems in interpersonal relationships increases (Whisman and Friedman 1998). Research carried out on this issue points out that conflicts encountered in marital or romantic relationships increase with increasing cognitive distortions regarding interpersonal relationships of the individuals (Epstein et al. 1979, Vincent-Roehling and Robin 1986, Eryüksel 1996, Reed and Dubow 1997, Möller and DeBeer 1998, Möller et al. 2001, Eryüksel and Akün 2003). Furthermore, it was revealed that individuals are faced with more communication conflicts (Roehling and Robin 1986), engage in more negative communication (Reed and Dubow 1997) and display less constructive problem-solving behaviors (Metts and Cupach 1990). Likewise, Haferkamp (1994) put forth a negative relationship between the irrational beliefs of individuals about relationships and behaviors to initiate an argument in conflicts.

No relevant study was determined in the relevant literature that examines perceived parenting styles, conflict tendencies and irrational beliefs about relationships together and that evaluates the relationships between these variables. For this reason, it was thought that the results of this research can make significant contributions to the existing theoretical literature. Unearthing the effects of irrational beliefs on the transfer of the individual's initial family experiences into interpersonal relationships may facilitate the manipulation of this process as well. Therefore, the objective of this study was to evaluate the mediating role of irrational beliefs about relationships in the relationship between perceived parenting styles, conflict tendencies, and interpersonal styles.

Method

The research was carried out as a descriptive study examining the mediating role of irrational beliefs about relationships in the relationship between perceived parenting styles, conflict tendencies, and interpersonal styles, and it was designed as a correlational survey study. The sample group of the study consisted of 254 students studying at Gaziantep University during the academic year of 2013-2014.

Findings

When the analyses regarding the structural model were examined, it was detected that irrational beliefs about relationships have a mediating role in the relationship between normative parenting dimension of the Young Parenting Scale-Mother form (YPS-M) and interpersonal styles. As a result of the analyses of the measurement model regarding the final version of the model (Figure 1), fit indices values were calculated as $\chi^2(51, N = 246) = 170.23, p < .01; \chi^2/df = 3.34; RMSEA = .098$ (90% confidence interval for $RMSEA = .082-.10$); $SRMR = .062; GFI = .90; CFI = .93$ and $NNFI = .91$. Values of the fit indices values regarding the model testing the full mediation effect were determined as $\chi^2(51, N = 246) = 170.56, p < .01; \chi^2/df = 3.34; RMSEA = .096$ (90% confidence interval for $RMSEA = .081-.10$); $SRMR = .062; GFI = .90; CFI = .93$ and $NNFI = .92$. The relationship between normative parenting dimension of YPS-M and interpersonal styles was found to be ($r = .19, p < .01$), and this relationship was seen observed as ($r = -.06, p > .01$) after involving the irrational beliefs about relationships as a mediating variable in the model. Therefore, full mediation criteria were met. This result indicated that irrational beliefs about relationships increased with increasing perceptions of normative parenting regarding the mother increased thus causing interpersonal styles to be negative.

It was determined via the Father form (YPS-F) that irrational beliefs about relationships played a role in the relationship between pessimistic/worried parenting styles and interpersonal styles. The fit indices values regarding the final version of the measurement model were calculated as $\chi^2(51, N = 246) = 178.02, p < .01; \chi^2/df = 3.49; RMSEA = .10$ (90% confidence interval for $RMSEA = .085-.12$); $SRMR = .060; GFI = .89; CFI = .92$ and $NNFI = .90$. The fit indices values regarding the model testing the full mediation effect were found to be $\chi^2(52, N = 246) = 185.17, p < .01; \chi^2/df = 3.56; RMSEA = .10$ (90% confidence interval for $RMSEA = .087-$

.12); SRMR = .062; GFI = .89; CFI = .92 and NNFI; .90). The relationship between pessimistic/worried parenting dimension of YPS-F and interpersonal styles was found to be ($r = .32, p < .01$) which became ($r = .12, p > .01$) following the inclusion of irrational beliefs about relationships as a mediating variable in the model. These values showed that full mediation criteria were met. It was concluded that irrational beliefs about relationships also increased with increasing perception of pessimistic/worried parenting regarding the father thereby resulting in negative interpersonal styles.

Discussion

It was put forth as a result of the study that irrational beliefs about relationships are correlated with conflict tendencies and interpersonal styles. Irrational beliefs about relationships affect the nature of the relationship in interpersonal relationships as well as how the individual perceives himself/herself and the other party.

It was determined the possibility of experiencing conflicts in interpersonal relationships increased with increasing irrational beliefs about the relationships. This finding is consistent with the findings of previous studies (Epstein et al. 1979, Vincent-Roehling and Robin 1986, Eryüksel 1996, Möller and DeBeer 1998, Eryüksel and Akün 2003, Erok 2013).

In this study, irrational beliefs about relationships were determined as mediating variables in the relationship between perceived parenting styles and interpersonal styles. In other words, negatively perceived parenting styles predicted a negative relationship style which stemmed from irrational beliefs about relationships. According to this result, irrational beliefs about relationships increase with increasing perceptions of normative parenting regarding the mother and the perceptions of pessimistic/worried parenting regarding the father,. Accordingly, interpersonal styles become negative as well.

In conclusion, the mediating role of irrational beliefs about relationships in the relationship between perceived parenting styles, conflict tendencies, and interpersonal styles was examined in this study. It was revealed that irrational beliefs about relationships were related to conflict tendencies and interpersonal styles. In addition, irrational beliefs about relationships had a mediating role in the relationship between perceived parenting styles and interpersonal styles.

Ebeveynlik Biçimleri, Çatışma Eğilimi, Kişilerarası Tarz Arasındaki İlişkide İlişkilerle İlgili Akılcı Olmayan İnançların Aracı Rolü

Fulya TÜRK¹, Baki DUY², Zeynep HAMAMCI³, Ahmet ALTINOK⁴

^{1,3}: Gaziantep Üniversitesi Eğitim Fakültesi

^{2,4}: Anadolu Üniversitesi Eğitim Fakültesi

MAKALE BİLGİ

Makale Tarihi:
Alındı 28.09.2016
Düzeltilmiş hali alındı
27.09.2016
Kabul edildi 07.01.2017
Çevrimiçi yayınlandı
11.02.2017

ÖZ

Bu çalışmanın amacı, bireylerin ilişkilere yönelik akılcı olmayan inançlarının, maruz kaldıkları ebeveynlik biçimlerine ilişkin algıları ile kişilerarası iletişim tarzları ve çatışma eğilimleri arasındaki ilişkideki aracı rolünü incelemektir. Araştırmanın çalışma grubunu Gaziantep Üniversitesinde 2013-2014 öğretim yılında öğrenim gören, 18-25 yaşları arasında 246 lisans öğrencisi oluşturmuştur. Araştırmada veri toplama aracı olarak öğrencilere "Young Ebeveynlik Ölçeği", "Kişilerarası Tarz Ölçeği", "Çatışma Eğilimi Ölçeği" ve "İlişkilerle İlgili Bilişsel Çarpıtmalar Ölçeği" uygulanmıştır. Verilerin analizinde yapısal eşitlik modellenmesi kullanılmıştır. Algılanan ebeveynlik boyutlarının anne ve baba formları ayrı ayrı modellerde analiz edilmiştir. Araştırma sonuçlarına göre, ilişkilere yönelik akılcı olmayan inançların, hem kişilerarası tarz ile anneye ilişkin algılanan ebeveynlik biçimlerinden kuralcı/kalıplayıcı ebeveynlik, hem de kişilerarası tarz ile babaya ilişkin algılanan ebeveynlik biçimlerinden kötümser/endişeli ebeveynlik arasındaki ilişkide tam aracılık etkisinin olduğu ancak çatışma eğiliminin modele anlamlı bir etkisinin olmadığı saptanmıştır. Ayrıca yapısal modelde yer alan dolaylı etkilerin anlamlılığının test edilmesi için bootstrap yöntemi kullanılmış, analizler sonucunda her iki dolaylı etkinin de anlamlı olduğu belirlenmiştir. Araştırma bulguları, alan yazında yer alan diğer çalışmalarla karşılaştırılarak tartışılmış ve önerilerde bulunulmuştur.

© 2017 IOJES. Tüm hakları saklıdır

Anahtar Kelimeler:²

Ebeveynlik biçimleri, çatışma eğilimi, kişilerarası tarz, ilişkilere yönelik akılcı olmayan inançlar.

Giriş

Başkaları ile ilişki kurma ve etkileşim halinde olma, insanın en temel gereksinimlerinden biridir ve doğası gereği yaşamında önemli bir yer tutmaktadır. Başkalarıyla etkileşim halinde olma beraberinde kişilerarası ilişkilerde çatışma ve sorunların ortaya çıkmasına yol açabilir. Bireylerin kişilerarası ilişkilerinde çatışma ya da sorun yaşamalarının pek çok nedeni olabilir. Dökmen (1994) bu nedenleri bireylerin ilişkilerle ilgili sahip oldukları bilişleri, algıları, ilişkileri ve çatışmayla ilgili duyguları, kişisel gereksinimleri, iletişim yetenekleri ile birlikte bazı kişisel ve kültürel etmenler, içinde bulunulan sosyal ve fiziksel çevre olarak sıralamaktadır. Bu etmenlerden her biri tek başına ya da diğer etmenlerle birlikte, bireylerin ilişkilerinde problemler yaşamalarına neden olabilir

Kişilerarası ilişkilerde rol oynayan önemli faktörlerden biri de ilişkilerle ilgili inançlardır. İlişkilerle ilgili inançlar bireylerin bir ilişkinin nasıl olması gerektiği ile ilgili düşünceleri, ilişkilerden beklentileri ve yaşanan olayları algılama biçimlerinden oluşmaktadır (Sullivan ve Schwebel 1995). Alan yazında ilişkilerle ilgili inançların dört alt başlık altında incelendiği görülmektedir. Bunlar bir ilişkinin nasıl olması gerektiğine ilişkin ölçütler, ilişkilerde belirli olayların oluş nedenlerine ilişkin yüklemeler, gelecekte olacak olan olaylara ilişkin tahminler ve kişinin ilişkilerin doğası ile ilgili varsayımlarından oluşmaktadır (Baucom ve ark. 1989). Bu konuda yapılan çalışmalarda evli ya da duygusal birliktelik yaşayan bireylerin (Eidelson ve Epstein 1982, Ellis 1986, Kayser ve Himle 1994), anne baba ve ergenlerin (Vincent-Roehling ve Robin 1986) ve aile üyelerinin ilişkilerinde sergiledikleri inançlar (Bernard ve Joyce 1984, Munson 1994) ile sosyal olarak kendilerini yalnız hisseden bireylerin (Young 1982) sahip oldukları ilişki inançlarının incelendiği görülmektedir.

İlişkilerle ilgili inançların gelişiminde erken yaşantılar önemli bir yer tutmaktadır. Kayser ve Himle (1994) de bireylerin ilişkilerle ilgili inançlarının geçmişteki önemli kişilerle yaşanan ilişkilere dayandığını,

¹ Sorumlu yazarın adresi: Gaziantep Üniversitesi Eğitim Fakültesi Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Bölümü, Üniversite Bulvarı 27310 Şehitkamil - Gaziantep, TÜRKİYE
Telefon: 03423604372/3771
e-posta: fulyaturk@gantep.edu.tr
DOI: <https://doi.org/10.15345/iojes.2017.02.010>

anne babanın ölümü, anne babanın boşanması, anne ya da baba tarafından terkedilme gibi travmatik yaşantıların bu inançların gelişimini etkilediğini ileri sürmektedirler. Bu konuda yapılan bir araştırmada ise boşanmış ve boşanmamış ailelerden gelen üniversite öğrencilerinin sahip oldukları ilişki inançları karşılaştırılmış, anne baba boşanmasının ergenin ilişki inançları üzerindeki etkisi incelenmiştir. Araştırma sonucunda boşanmış ailelerden gelen öğrencilerin özellikle -"anlaşmazlıklar ilişkiye zarar verir" türündeki inançlara daha fazla sahip oldukları bulunmuştur (Sinclair ve Nelson 1998). Young (1990) da erken dönem uyumsuz şemaların kökeninde bireyin erken yaşam dönemlerinde ana-baba ve yakın çevresiyle ilişkilerinde travmatize edici yaşantılara maruz kalmasının önemini ifade etmiştir. Ayrıca bağlanma ve özerklik gibi çocuklukta karşılanması gereken temel psikolojik gereksinimlerinin karşılanmamasının da erken dönem uyumsuz şemaların kökeninde yer aldığını belirtmektedir.

İlişkilerle ilgili inançların gelişiminde rol oynayan erken gelişimsel faktörlerden biri de algılanan anne baba stilleridir. Erken dönemde ebeveynle kurulan ilişkiler sonucu gelişen algılanan ebeveynlik stilleri, ebeveyne ilişkin algıları ifade etmektedir. Aile üyelerinden birinin sahip olduğu bu inançlar, doğrudan aile içindeki iletişimin ve ilişki biçimlerinin gözlenmesi ya da model alınması yoluyla çocuklara geçebilmektedir (Bedrosian ve Bozicas 1994). Benzer şekilde şemaların kökeninde erken yaşantılara dikkat çeken Young ve arkadaşlarına (2003) göre, şemaların gelişiminde, akranların, okulun ve diğer sosyal- kültürel yapıların etkisi de gözlenebilir, ancak bu etkenlerin yol açtığı şemalar, ebeveynlerle etkileşim sonucu gelişen şemalar kadar güçlü ya da yaygın değildir. Alan-yazında yer alan araştırma sonuçlarına göre özellikle soğuk, reddedici ve aşırı kontrolcü ana-baba algılamalarının (Harris ve Curtin 2002; Murris 2006) erken dönem uyum bozucu şemalarla ilişkili olduğu bulunmuştur. Sardoğan (2014) da yapmış olduğu çalışmada algılanan ilgili anne baba stili ve otoriter baba stilleri ile romantik ilişkilerle ilgili inançlar arasında negatif yönde anlamlı bir ilişki bulmuştur.

İlişkilerle ilgili inançlar gerçekçi ve işlevsel olmadığında bireylerin kişilerarası ilişkilerinde problem yaşama olasılığı artmaktadır (Whisman ve Friedman 1998). Bu konuda yapılan araştırmalarda bireylerin ilişkilerle ilgili bilişsel çarpıtmaları arttıkça aile, evlilik ya da romantik ilişkilerde yaşanan çatışmaların arttığı bulunmuştur (Epstein ve ark. 1979, Eryüksel 1996, Eryüksel ve Akün 2003, Möller ve DeBeer 1998, Möller ve ark. 2001, Reed ve Dubow 1997, Vincent-Roehling ve Robin 1986). Ayrıca bireylerin daha fazla iletişim çatışması yaşadıkları (Roehling ve Robin 1986), daha fazla olumsuz iletişim içinde oldukları (Reed ve Dubow 1997) ve daha az yapıcı problem çözme davranışı sergiledikleri bulunmuştur (Metts ve Cupach 1990). Haferkamp (1994) da bireylerin akılcı olmayan ilişki inançları ile çatışmada tartışmayı başlatma davranışları arasında olumsuz yönde bir ilişki bulunmuştur.

Alan-yazın incelendiğinde erken dönem yaşantılarının kişilerarası ilişkilerin kurulmasında etkili olduğunu gösteren pek çok çalışma bulunmaktadır (Forward ve Buck 1991, Hall ve Bracken 1996, Potier ve Day 2007, Dunham ve Dermer 2012). Ancak alanyazında algılanan ebeveynlik biçimleri ile çatışma eğilimi ve kişilerarası tarz arasındaki ilişkiye ilişkin bulgular olmasına rağmen, bu bağlantı üzerinde hangi mekanizmaların etkili olduğuna ilişkin çalışmaların çok sınırlı olduğu görülmektedir. Bu konuda yapılan bir çalışmada algılanan ebeveynlik stilleri ve kişilerarası ilişkiler arasındaki ilişkide erken dönem uyumsuz bozucu şemaların aracı rolü incelenmiştir (Çolakoğlu 2012). Ayrıca Caner (2009) de erken dönem uyum bozucu şemaların algılanan ebeveynlik biçimleri ve eşe yönelik değerlendirmeler arasında aracı bir rolünün olup olmadığı incelemiştir.

Alan-yazında algılanan ebeveynlik stilleri, çatışma eğilimi ve kişilerarası tarz ile ilişkilerle ilgili akılcı olmayan inançları bir arada ele alan ve değişkenler arasındaki ilişkiyi değerlendiren herhangi bir çalışmaya rastlanmamıştır. Bu nedenle bu araştırmanın sonuçlarının ilgili kuramsal literatüre önemli katkılar getireceği düşünülmektedir. Bireyin erken dönem aile yaşantılarının kişilerarası ilişkilere aktarılmasında akılcı olmayan inançların etkisinin belirlenmesi, aynı zamanda bu sürece müdahaleyi de kolaylaştırabilir. Bu nedenle bu çalışmanın temel amacı, algılanan ebeveynlik biçimlerinin çatışma eğilimi ve kişilerarası tarz arasındaki ilişkisinde ilişkilere yönelik akılcı olmayan inançların aracı rolünü değerlendirmektir.

Yöntem

Araştırma, algılanan ebeveynlik biçimleri ile çatışma eğilimi ve kişilerarası tarz arasındaki ilişkiye ilişkilere yönelik akılcı olmayan inançların aracı etkisinin değerlendirildiği betimsel bir çalışma olup, ilişkisel tarama desenine uygun olarak yapılandırılmıştır. İlişkisel tarama desenleri, iki ya da daha çok sayıdaki değişken arasındaki birlikte değişimin varlığını ve/veya derecesini belirlemeyi amaçlayan araştırma

desenleridir (Karasar 2012). Araştırmada veriler tek seferde toplanmış dolayısıyla kesitsel bir araştırma düzeni kullanılmıştır.

Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu 2013-2014 öğretim yılında Gaziantep Üniversitesinde lisans eğitimine devam eden 254 kişi oluşturmaktadır. Katılımcıların yaşları 18-25 yaş arasında değişmektedir ($\bar{X}$ =20.27, Ss=1.58). Katılımcılardan 176'sı (% 69.3) kadın, 78'i (% 30.7) erkek, 96'sı (%37.8) birinci sınıfta, 61'i (% 24) ikinci sınıfta, 56'sı (% 22) üçüncü sınıfta ve 41'i (% 16.1) dördüncü sınıftadır. Ayrıca katılımcılardan 223'ü (% 87.8) ailesini çekirdek aile olarak tanımlarken, 31'i (% 12.2) geniş aile olarak tanımlamıştır.

Çalışmada Kullanılan Ölçme Araçları

Demografik bilgi formu. Araştırmacılar tarafından hazırlanan demografik bilgi formunda, katılımcıların cinsiyetleri, yaşları, aile tipleri ve sınıf düzeyleri gibi demografik özellikleri ile ilgili sorular bulunmaktadır.

Young ebeveynlik ölçeği (YEBÖ). Ölçek, Young (1994) tarafından geliştirilmiş ve Soygüt, Çakır ve Karaosmanoğlu (2008) tarafından Türkçe'ye uyarlanmıştır. Ölçek, 72 madde ve Kuralcı /Kalıplayıcı, Küçümseyici/Kusur Bulucu, Duygusal Bakımdan Yoksun Bırakıcı, Sömürücü/İstismar Edici, Aşırı Koruyucu/Evhamlı, Koşullu/Başarı Odaklı, Aşırı İzin Verici/Sınırsız, Kötümser/Endişeli, Cezalandırıcı ve Değişime Kapalı/Duygularını Bastıran olmak 10 faktörden oluşmaktadır. Hem anne hem de baba için ayrı ayrı puanlanmaktadır. Her bir madde altılı Likert olarak, "Tamamı ile yanlış" (1) ile "Ona tamamı ile uyuyor" (6) arasında değerlendirilmektedir. Ölçekte her bir faktöründen alınan puanların artması ilgili ebeveynlik stiline daha fazla algulandığı anlamına gelmektedir. Ölçeğin özgün formunda 17 boyut yer almaktadır. Yüksek puanlanan maddeler olumsuz ebeveynlik tutumlarının varlığına işaret etmektedir. Ölçeğin psikometrik özelliklerine ilişkin çalışmalar YEBÖ'nün yapı geçerliğini ve ölçüt geçerliğini desteklemiş, çeşitli boyutlara ilişkin iç tutarlık katsayılarının .67 ile .92 arasında değiştiğini göstermiştir (Sheffield, Waller, Emanuelli, Murray ve Meyer, 2005; akt: Panayırıcı, 2012). Ölçeğin Türkçe'ye uyarlanmasında hem anne hem de baba formları için 10 faktörlü bir yapıya ulaşılmıştır. YEBÖ'nün anne formuna ilişkin iç tutarlık katsayılarının .53 ile .86, baba formuna ilişkin iç tutarlık değerlerinin ise .61 ile .88 arasında değiştiği görülmektedir (Soygüt, Çakır ve Karaosmanoğlu, 2008). Bu çalışmada α değerleri; anne formunda, Kuralcı /Kalıplayıcı alt boyutu için .80, Küçümseyici/Kusur Bulucu alt boyutu için .77, Duygusal Bakımdan Yoksun Bırakıcı alt boyutu için .85, Sömürücü/İstismar Edici alt boyutu için .55, Aşırı Koruyucu/Evhamlı alt boyutu için .66, Koşullu/Başarı Odaklı alt boyutu için .67, Aşırı İzin Verici/Sınırsız alt boyutu için .60, Kötümser/Endişeli alt boyutu için .63, Cezalandırıcı alt boyutu için .11, Değişime Kapalı/Duygularını Bastıran alt boyutu için .53 ve anne formunun tümü için .88 olarak hesaplanmıştır. Baba formunda ise, Kuralcı /Kalıplayıcı alt boyutu için .87, Küçümseyici/Kusur Bulucu alt boyutu için .81, Duygusal Bakımdan Yoksun Bırakıcı alt boyutu için .86, Sömürücü/İstismar Edici alt boyutu için .75, Aşırı Koruyucu/Evhamlı alt boyutu için .61, Koşullu/Başarı Odaklı alt boyutu için .70, Aşırı İzin Verici/Sınırsız alt boyutu için .61, Kötümser/Endişeli alt boyutu için .55, Cezalandırıcı alt boyutu için .20, Değişime Kapalı/Duygularını Bastıran alt boyutu için .59 ve baba formunun tümü için .86 olarak hesaplanmıştır.

Kişilerarası tarz ölçeği (KTÖ). Şahin ve arkadaşları tarafından 2007 yılında geliştirilen ölçek, 60 maddede ve Baskın Tarz, Öfkeli Tarz, Duygudan Kaçınan Tarz, Manipülatif Tarz, Kaçınan Tarz ve Alaycı Tarz olmak üzere altı faktörden oluşmaktadır. Ölçeğin her bir maddesi, beni % 0 Tanımlıyor ile % 100 tanımlıyor arasında beşli Likert olarak değerlendirilmektedir. Ölçekten alınan yüksek puanlar olumsuz düşük puanlar ise olumlu iletişim tarzını ifade etmektedir. (Akt. Şahin ve ark, 2011). Yapılan faktör analizi sonucunda, baskın tarz, kaçınan tarz, öfkeli tarz, duygudan kaçınan tarz, manipülatif tarz ve küçümseyici tarz olmak üzere altı faktör bulunmuştur. Faktör alt ölçeklerinin Cronbach alfa güvenilirlik katsayıları 0.88-0.67 arasında değişmektedir. Ölçeğin tümü için elde edilen güvenilirlik katsayısı ise 0.93'tür. Ölçeğin toplam puanı ve Kısa Semptom Envanteri toplam puanı (KSE) arasında 0.40 ($p<0.01$) ve ölçeğin alt ölçekleri ve toplam puanı ile KSE'nin her alt ölçeği arasında 0.49 ($p<0.01$) ve 0.17 ($p<0.01$) arasında değişen anlamlı korelasyonlar olduğu bulunmuştur (Akt. Şahin ve ark, 2011). Bu çalışmada α değerleri; Baskın Tarz alt faktörü için .88 , Öfkeli Tarz alt faktörü için .77, Duygudan Kaçınan Tarz alt faktörü için .74, Manipülatif Tarz alt faktörü için .75, Kaçınan Tarz alt faktörü için .80, Alaycı Tarz alt faktörü için .66 ve ölçeğin tamamı için ise .94 olarak hesaplanmıştır.

İlişkilerle ilgili bilişsel çarpıtmalar ölçeği (İBÇÖ). Hamamcı ve Büyüköztürk (2003) tarafından geliştirilen ölçek 19 bilişsel çarpıtma ifadesinden oluşmaktadır. Ölçekte, “Yakınlıktan Kaçınma” (8 madde), “Gerçekçi Olmayan İlişki Beklentisi” (8 madde) ve “Zihin Okuma” (3 madde) olmak üzere üç boyut bulunmaktadır. Bu ölçekte yer alan ifadeler verilen tepkiler; tamamen katılıyorum, oldukça katılıyorum, kısmen katılıyorum, çok az katılıyorum ve hiç katılmıyorum biçiminde olmak üzere beş basamaklı Likert olarak derecelendirilmektedir. Ölçekten alınan en yüksek puan 75, en düşük puan 15 ‘dir. Ölçekten alınan yüksek puan, bireylerin ilişkilerle ilgili bilişsel çarpıtmalara sahip olduğunu göstermektedir. Ölçeğin üniversite öğrencileri üzerinde belirlenen iç tutarlık katsayısı .75’dir. On hafta ara ile belirlenen test tekrar test güvenirlik katsayısı ise .81 ‘dir ($p<.01$). Ölçeğin bu araştırmada α değerleri; Yakınlıktan Kaçınma alt faktörü için .81, Gerçekçi Olmayan İlişki Beklentisi alt faktörü için .75, Zihin Okuma alt faktörü için .65 ve ölçeğin tamamı için ise .81 olarak hesaplanmıştır.

Çatışma eğilimi ölçeği (ÇEÖ). Bu ölçek bireylerin iletişim çatışmalarına girme eğilimlerini ölçmek amacıyla geliştirilmiştir. Dökmen (1986) tarafından geliştirilen ölçekte 31 çatışma içeren, 22 de çatışma içermeyen 53 ifade bulunmaktadır. Ölçek Aktif Çatışma, Pasif Çatışma, Varoluş Çatışması, Tümünden Reddetme, Önyargılı Çatışma, Yoğunluk Çatışması, Aktif Önyargılı Çatışma, Pasif Tümünden Reddetme Çatışması, İnsancıl Yaklaşım ve Kişisel Özellikler olmak üzere on alt faktörden oluşmaktadır. Ölçeğin her bir maddesi, “Tamamen Aykırı” ile “Tamamen Uygun” arasında değişen beşli Likert olarak değerlendirilmektedir. Ölçekten en az 53, en çok 265 puan alınabilmektedir. Alınan yüksek puan bireyin kişilerarası ilişkilerinde çatışmalara girme eğilimini işaret etmektedir. Ölçeğin test tekrar test yöntemi ile hesaplanan korelasyonu .89’dur ($p<.01$). Ölçeğin geçerlik çalışmasında bir grup öğrencinin bir konu üzerinde tartışırken sergiledikleri çatışma türleri puanları ile ÇEÖ’ den aldıkları puanlar arasındaki korelasyonlar incelenmiştir. Bu değerler aktif çatışma alt boyutu için .73 ($p<.01$), varoluş çatışması için .88 ($p<.01$), tümünden reddetme çatışması için .73 ($p<.01$), aktif önyargılı çatışma için .64 ($p<.01$), yoğunluk çatışması için .69 ($p<.01$), önyargılı çatışma için .82 ($p<.01$) olarak bulunmuştur. Bu araştırma için α değerleri; aktif çatışma alt faktörü için .77, pasif çatışma alt faktörü için .72, varoluş çatışması alt faktörü için .66, tümünden reddetme alt faktörü için .78, yoğunluk çatışması alt faktörü için .73, aktif önyargılı çatışma alt faktörü için .78, pasif tümünden reddetme çatışması alt faktörü için .74, insancıl yaklaşım alt faktörü için .71, kişisel özellikler alt faktörü için .69 ve ölçeğin tamamı için .81 olarak hesaplanmıştır.

İşlem

Algılanan ebeveynlik biçimlerinin, çatışma eğilimi ve kişilerarası tarzı yordamasında ilişkilere yönelik akılcı olmayan inançların aracılık etkisinin değerlendirilmesi için geliştirilen modelin test edilmesi için Yapısal Eşitlik Modellemesi (YEM) kullanılmıştır. Modelde algılanan ebeveynlik biçimleri, anneden algılanan ebeveynlik biçimleri ile babadan algılanan ebeveynlik biçimleri şeklinde iki ayrı aşamada test edilmiştir. Değişkenlere ait tanımlayıcı istatistikler, çok değişkenli normallik ve korelasyonlar hesaplanmıştır. Doğrudan etkilerin test edilmesinde t değerlerinin .05 düzeyinde anlamlılığı, dolaylı etkilerin test edilmesinde de bootstrap yöntemi kullanılarak belirlenen güven aralıkları yorumlanmıştır. Araştırma kapsamında yapılan analizler sonucunda elde edilen uyum iyiliği değerlerinin yorumlanmasında kritik değerler olarak; Ki-kare/serbestlik derecesi (X^2 /sd) < 5, Karşılaştırmalı Uyum İndeksi (CFI) > .90, Normlaştırılmamış Uyum İndeksi (NNFI) > .90, Yaklaşık Hataların Ortalama Karekökü (RMSEA) < .10 ve Standardize Edilmiş Hataların Ortalama Karelerinin karekökü (SRMR) < .80 belirlenmiştir. Araştırma kapsamında toplanan veriler, SPSS 15.0, Lisrel 8.80 ve IBM SPSS Amos 21 paket programları ile analiz edilmiştir.

Bulgular

Ön Analizler

Yapısal modellerin analizinde genellikle en çok olabilirlik tahminleme metodu kullanılmaktadır. Bu tahminleme yönteminin; modelde yer alan değişkenlerin çok değişkenli normallik varsayımını sağlaması ve değişkenler arasında çoklu bağlantı probleminin olmaması kriterleri vardır. Çok değişkenli normalliğin sağlanmasında, çarpıklık değerinin ikiden, basıklık değerinin ise yediden büyük olmaması gerekmektedir (Çokluk ve ark. 2012). Modelde yer alan gözlenen değişkenlere ilişkin çarpıklık ve basıklık değerleri incelendiğinde, YEBÖ-A ve YEBÖ-B’deki Sömürücü/İstismar Edici Ebeveynlik alt boyutlarına ait parsellerin

basıklık ve çarpıklık değerlerinin kriterleri oldukça aşan değerlere sahip olduğu görülmüş ve modelden çıkarılmıştır. Babadan Algılanan Sömürücü/İstismar Edici Ebeveynlik alt boyutuna ait birinci parselin çarpıklık değeri 3.71 ve basıklık değerleri 14.22; ikinci parselin basıklık değeri 3.59 ve basıklık değeri ise 13.63 olarak hesaplanmıştır. Anneden Algılanan Sömürücü/İstismar Edici Ebeveynlik alt boyutuna ait birinci parselin çarpıklık değeri 6.93 ve basıklık değerleri 57.25; ikinci parselin basıklık değeri 5.28 ve basıklık değeri ise 31.58 olarak hesaplanmıştır. Modelde yer alan diğer değişkenlerin çarpıklık değerlerinin -.02 ile 1.52 ve basıklık değerlerinin ise -.05 ile 1.73 arasında olduğu görülmüştür. Yapılan ön analizlerden sonra, modelde yer alan örtük değişkenler arasındaki korelasyonlar hesaplanmış ve YEBÖ-A ile yapılan analiz sonuçları Tablo 1’de, YEBÖ-B ile yapılan analizler Tablo 2’de sunulmuştur.

Tablo 1. Modelde yer alan örtük değişkenlere ilişkin korelasyonlar (YEBÖ-A)

Değişkenler	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1.Cat. Egl.	1										
2.Kiş. Tarz	.68**	1									
3. İlişk.Inanc	.88**	.65**	1								
4.AKural	.15	.17*	.26**	1							
5.AKucum	.31**	.39**	.38**	.69**	1						
6.ADuygu	.30**	.21**	.10	.19*	.55**	1					
7.AAskor	.07	.17*	.16	.43**	.35**	.32.**	1				
8.AKosul	.15	.30**	.25**	.72**	.44**	.05	.35**	1			
9.AAsirz	.37**	.41**	.13	.14	.43**	.28**	.21*	.13	1		
10.ACeza	.24	.52**	.49**	.94**	.73**	.42**	.36*	.54**	.53**	1	
11.AKotums	.12	.27**	.33**	.56**	.55**	.17*	.32**	.34**	.25**	.94**	1
12.ADegkap	.44**	.35**	.41**	.51**	.49**	.34**	.02	.35**	.37**	.75**	.47**

Cat. Egl: Çatışma Eğilimi, Kiş. Tarz: kişilerarası Tarz, İlişk. Inanc: İlişkilere Yönelik Akılcı Olmayan İnançlar, AKural: Kuralcı/Kalıplayıcı, AKucum: Küçümseyici/Kusur Bulucu, ADuygu: Duygusal Bakımdan Yoksun Bırakıcı, AAskor: Aşırı Koruyucu/Evhamlı, AKosul: Koşullu/Başarı Odaklı, AAsirz: Aşırı İzin Verici/Sınırsız, ACeza: Cezalandırıcı, AKotums: Kötümser/Endişeli, ADegkap: Değişime Kapalı, *p<.05, **p<.01

Tablo 2. Modelde yer alan örtük değişkenlere ilişkin korelasyonlar (YEBÖ-B)

Değişkenler	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
1.Cat. Egl	1										
2.Kiş.Tarz	.68**	1									
3.İlişk.Inanc	.88**	.65**	1								
4.BKural	.27**	.23**	.24**	1							
5.BKucum	.19*	.30**	.19*	.70**	1						
6.BDuygu	.01	.01	.07	.12	.34**	1					
7.BAskor	.27**	.22*	.16	.61**	.42**	.04	1				
8.BKosul	.19**	.12	.23**	.77**	.49**	.05	.46**	1			
9.BAsirz	.27**	.36**	.23*	.16	.44**	.11	.05	.17	1		
10.BCeza	.28*	.46**	.44**	.83**	.98**	.20	.06	.45**	.70**	1	
11.BKotums	.30**	.34**	.30**	.63**	.63**	.04	.28**	.34**	.33**	.78**	1
12.BDegkap	.32**	.19*	.26**	.57**	.44**	.14	.20*	.28**	.19*	.60**	.42**

Cat. Egl: Çatışma Eğilimi, Kiş. Tarz: kişilerarası Tarz, İlişk. Inanc: İlişkilere Yönelik Akılcı Olmayan İnançlar, BKural: Kuralcı/Kalıplayıcı, BKucum: Küçümseyici/Kusur Bulucu, BDuygu: Duygusal Bakımdan Yoksun Bırakıcı, BAskor: Aşırı Koruyucu/Evhamlı, BKosul: Koşullu/Başarı Odaklı, BAsirz: Aşırı İzin Verici/Sınırsız, BCeza: Cezalandırıcı, BKotums: Kötümser/Endişeli, BDegkap: Değişime Kapalı, *p<.05, **p<.01

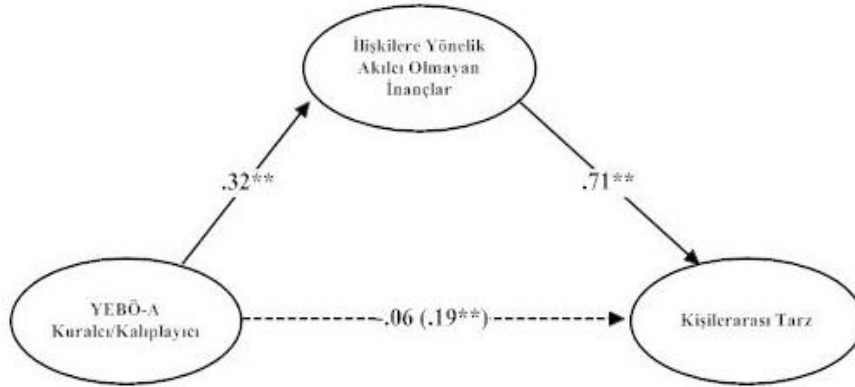
Tablo 1 ve Tablo 2’de verilen değerler incelendiğinde ilişkilere yönelik akılcı olmayan inançlar ile çatışma eğilimi arasındaki ilişkinin çoklu bağlantıya işaret eden .80’in üzerinde bir değere sahip olduğu görülmektedir. Değişkenler arasında güçlü ilişkilerin olmasına çoklu bağlantı (multicollinearity) adı verilmektedir. Çoklu bağlantı problemi ise değişkenler arasındaki korelasyonların .80’in üzerinde olduğu durumlarda ortaya çıkmaktadır (Field, 2005: 175). Modelde çoklu bağlantı problemi olduğu belirlendiğinde, elde edilen bulgular yanıltıcı olabileceği için, çoklu bağlantı problemine neden olan değişken ya da değişkenlerin modelden çıkarılması tavsiye edilmektedir (Çokluk, Şekercioğlu & Büyüköztürk, 2012; Tabachnick & Fidell, 2013: 88). Bu çalışmada belirlenen yüksek korelasyonlar sonucunda modelde çoklu bağlantı sorunu oluşturduğu belirlenen değişkenler modelden çıkarılmıştır. Ayrıca Anneden ve Babadan Algılanan Cezalandırıcı Ebeveynlik alt boyutunun modelde yer alan diğer değişkenlerle .80’in üzerinde bir ilişki gösterdiği belirlenmiştir. Bu nedenle değişkenler analizlerin sonraki adımlarında modelden

çıkarılmıştır. Yapısal modelde yer alacak örtük değişkenlere ait gözlenen değişkenlerin belirlenmesinde parselleme yöntemi kullanılmıştır. Madde parselleme yöntemi maddelerin toplam puanla gösterdikleri korelasyonlara göre dağıtılmasına dayanmaktadır. Parseller arası korelasyonlar incelendiğinde, baba formunda korelasyon değerlerinin -.01 ile .72, anne formunda ise -.01 ile .69 arasında değiştiği görülmektedir (Bkz. Ek 1:Tablo 5 ve Tablo 6).

Algılanan ebeveynlik biçimleri ile kişilerarası tarz arasındaki ilişkilerde ilişkilere yönelik akılcı olmayan inançların aracı rolü. Yapısal modellerin test edilmesi sürecinde iki aşamalı yöntem kullanılmıştır. Bu yaklaşıma göre ilk olarak yapısal modele ait ölçüm modelinin veri ile kabul edilebilir bir uyum gösterdiği belirlenmekte daha sonra belirlenen yapısal model test edilmektedir. Aracılık etkisinin test edilmesinde de Baron ve Kenny (1986) tarafından ileri sürülen ölçütler göz önüne alınmıştır. Bu kriterler şunlardır: Bağımlı değişkenin ve bağımsız değişkeni manidar bir şekilde yordaması, bağımsız değişkenin aracı değişkeni manidar bir şekilde yordaması, aracı değişkenin bağımlı değişkeni manidar bir şekilde yordaması ve bu yordamanın bağımsız değişkenin etkisinin kontrol edilmesi durumunda da devam etmesi ve aracı değişkenin bağımlı değişken üzerindeki etkisi kontrol edildiğinde, bağımsız değişkenin bağımlı değişkeni yordama miktarında manidar bir düşüş olması (kısmı aracılık) veya manidar olan yordamanın artık istatistiksel olarak manidar olmayan (tam aracılık) hale gelmesidir.

Buna göre ilk olarak, aracılık kriterlerinin ilk iki ölçütünün karşılanıp karşılanmadığının anlaşılması amacıyla örtük değişkenlere ilişkin korelasyonlar incelenmiştir. Yapılan incelemelerde, Anne formu açısından, Kuralcı/Kalıplayıcı, Küçümser/Kusur Bulucu, Kötümser/Endişeli, Koşullu/Başarı Odaklı ve Değişime Kapalı/Duygularını Bastıran Ebeveynlik algıları ile kişilerarası tarz ve ilişkilere yönelik akılcı olmayan inançlar arasındaki ilişkilerin her iki ölçütü de karşıladığı; buna göre ilişkilere yönelik akılcı olmayan inançların aracı rolünün olabileceği düşünülmüştür. Baba formu açısından ise, Kuralcı/Kalıplayıcı, Küçümser/Kusur Bulucu, Kötümser/Endişeli, Aşırı İzin Verici/Sınırsız, Değişime Kapalı/Duygularını Bastıran Ebeveynlik algıları ile kişilerarası tarz ve ilişkilere yönelik akılcı olmayan inançlar arasındaki ilişkilerin her iki ölçütü de karşıladığı; buna göre ilişkilere yönelik akılcı olmayan inançların aracı rolünün olabileceği gözlenmiştir. Diğer aracılık kriterlerinin de test edilmesiyle model son şeklini almıştır. Araştırma kapsamında modeller test edilirken Anneden Algılanan Kuralcı/Kalıplayıcı ve Babadan Algılanan Kötümser/Kusur Bulucu ebeveynlik stillerinin dışındaki ebeveynlik stillerinin modele anlamlı katkılarının olmadığı, bu değişkenlerden bağımlı değişkene giden yolların anlamsız olduğu belirlenmiştir. Bu doğrultuda modeller son şekillerini almışlardır. Şekil 1 ve Şekil 2’de modeller verilmiştir.

Şekil 1. Anneye ilişkin algılanan ebeveynlik biçimleri (YEBO-A) ile kişilerarası tarz arasındaki ilişkide ilişkilere yönelik akılcı olmayan inançların aracı rolü, (Model 1) **p<.01

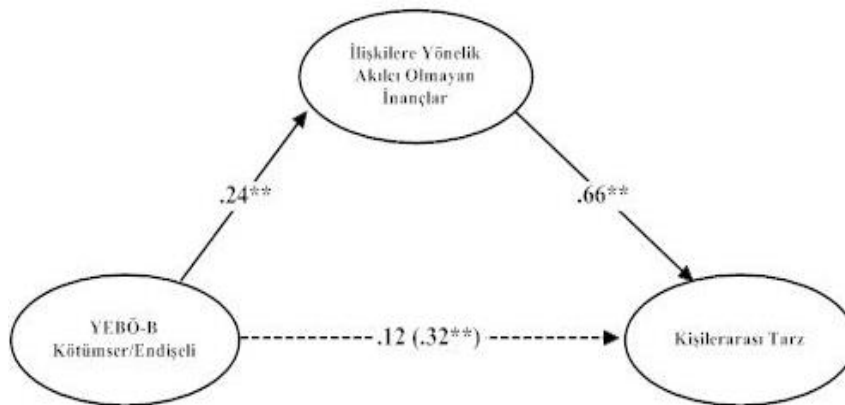
Yapısal modele ilişkin analizler değerlendirildiğinde YEBO-A'nın Kuralcı/Kalıplayıcı Ebeveynlik boyutu ile kişilerarası tarz arasındaki ilişkide ilişkilere yönelik akılcı olmayan inançların aracı rolünün olduğu gözlenmiştir. Modelin son haline (Şekil 1) ilişkin ölçüm modelinin analiz edilmesi sonucunda elde edilen uyum iyiliği değerleri, $X^2(51, N = 246) = 170.23, p < .01; X^2/sd = 3.34; RMSEA = .098$ (RMSEA için %90 güven aralığı = .082-.10); SRMR = .062; GFI = .90; CFI = .93 ve NNFI; .91 olarak hesaplanmıştır. Ölçüm modelinde yer alan değişkenlere ilişkin standardize olan ve olmayan faktör yükleri, standart hata ve t değerleri Tablo 3'te verilmiştir.

Tablo 3. Model 1 ölçüm modeline ilişkin standardize olmayan faktör yükleri, standart hatalar ve t değerleri

	Standardize Olmayan Faktör Yükleri	Standart Hata	t Değerleri	Standardize Faktör Yükleri
YEBÖ-A Kuralcı/Kalıplayıcı				
AKUR1	3.12	.24	13.14*	.82
AKUR2	3.15	.28	11.29*	.71
AKUR3	2.53	.23	11.22*	.71
İlişkilere Yönelik Akılcı Olmayan İnançlar				
YAKKC	3.49	.43	8.10*	.62
GERCK	3.11	.4	7.86*	.59
ZIHOK	.52	.15	3.44*	.26
Kişilerarası Tarz				
BASKN	6.79	.45	15.22*	.82
OFKELI	4.04	.35	11.64*	.68
KACDY	4.04	.33	12.22*	.71
MANIP	4.72	.32	14.65*	.80
KACNN	5.75	.36	15.91*	.85
ALAYCI	2.30	.21	10.76*	.64

AKUR1, 2, 3: Kuralcı/Kalıplayıcı Ebeveynlik Algısı Değişkenine Ait Parseller, BASKN: Kişilerarası Tarz Ölçeği'nin Bakın Tarz Alt Boyutu Toplam Puanı, OFKELI: Kişilerarası Tarz Ölçeği'nin Öfkeli Tarz Alt Boyutu Toplam Puanı, KACDY: Kişilerarası Tarz Ölçeği'nin Duygudan Kaçınan Tarz Alt Boyutu Toplam Puanı, MANIP: Kişilerarası Tarz Ölçeği'nin Manipülatif Tarz Alt Boyutu Toplam Puanı, KACNN: Kişilerarası Tarz Ölçeği'nin Kaçınan Tarz Alt Boyutu Toplam Puanı, ALAYCI: Kişilerarası Tarz Ölçeği'nin Alaycı Tarz Alt Boyutu Toplam Puanı, YAKKC: İlişkilerle İlgili Bilişsel Çarpıtmalar Ölçeği'nin Yakınlıktan Kaçınma Alt Boyutu Toplam Puanı, GERCK: İlişkilerle İlgili Bilişsel Çarpıtmalar Ölçeği'nin Gerçekçi Olmayan İlişki Beklentisi Alt Boyutu Toplam Puanı, ZIHOK: İlişkilerle İlgili Bilişsel Çarpıtmalar Ölçeği'nin Zihin Okuma Alt Boyutu Toplam Puanı, *p<.01

Tam aracılık etkisinin test edildiği modele ilişkin uyum iyiliği değerleri ise, $X^2(51, N = 246) = 170.56$, $p < .01$; $X^2/sd = 3.34$; RMSEA = .096 (RMSEA için %90 güven aralığı = .081-.10); SRMR = .062; GFI = .90; CFI = .93 ve NNFI; .92 olarak hesaplanmıştır. YEBÖ-A'nın Kuralcı/Kalıplayıcı Ebeveynlik boyutu ile kişilerarası tarz arasındaki ilişki ($r = .19$, $p < .01$) iken, ilişkilere yönelik akılcı olmayan inançların aracı değişken olarak modelde yer almasıyla birlikte ($r = -.06$, $p > .01$) olmaktadır. Dolayısıyla tam aracılık kriterleri karşılanmaktadır. Buna göre anneye ilişkin Kuralcı/Kalıplayıcı ebeveynlik algısı arttıkça ilişkilere yönelik akılcı olmayan inançlar da artmakta ve bu durumla beraber kişiler arası tarz olumsuzlaşmaktadır.

Şekil 2. Babaya ilişkin algılanan ebeveynlik biçimleri (YEBÖ-B) ile Kişilerarası Tarz Arasındaki İlişkide İlişkilere Yönelik Akılcı Olmayan İnançların Aracı Rolü, (Model 2) **p<.01

Baba formunda ise, Kötümser/Endişeli Ebeveynlik boyutu ile kişilerarası tarz arasındaki ilişkide ilişkilere yönelik akılcı olmayan inançların aracı rolünün olduğu gözlenmiştir. Modelin son haline ilişkin ölçüm modelinin analiz edilmesi sonucunda elde edilen uyum iyiliği değerleri, $X^2(51, N = 246) = 178.02$, $p < .01$; $X^2/sd = 3.49$; RMSEA = .10 (RMSEA için %90 güven aralığı = .085-.12); SRMR = .060; GFI = .89; CFI = .92 ve NNFI; .90 olarak hesaplanmıştır. Ölçüm modelinde yer alan değişkenlere ilişkin standardize olan ve olmayan faktör yükleri, standart hata ve t değerleri Tablo 4'te verilmiştir.

Tablo 4. Model 2 ölçüm modeline ilişkin standardize olmayan faktör yükleri, standart hatalar ve t değerleri

	Standardize Olmayan Faktör Yükleri	Standart Hata	t Değerleri	Standardize Faktör Yükleri
YEBÖ-B Kötümser/Endişeli				
BKOTU1	.40	.12	13.14*	.26
BKOTU2	.74	.10	11.29*	.60
BKOTU3	2.63	.16	11.12*	.70
İlişkilere Yönelik Akılcı Olmayan İnançlar				
YAKKC	3.70	.44	8.10*	.65
GERCK	2.93	.39	7.86*	.56
ZIHOK	.47	.15	3.44*	.24
Kişilerarası Tarz				
BASKN	6.80	.45	15.25*	.82
OFKELI	4.02	.35	11.57*	.68
KACDY	4.04	.33	12.20*	.70
MANIP	4.73	.32	14.69*	.80
KACNN	5.77	.36	15.99*	.85
ALAYCI	2.30	.21	10.73*	.64

BKOTU1, 2, 3: Kötümser/Endişeli Ebeveynlik Algısı Değişkenine Ait Parseller, BASKN: Kişilerarası Tarz Ölçeği'nin Bakın Tarz Alt Boyutu Toplam Puanı, OFKELI: Kişilerarası Tarz Ölçeği'nin Öfkeli Tarz Alt Boyutu Toplam Puanı, KACDY: Kişilerarası Tarz Ölçeği'nin Duygudan Kaçınan Tarz Alt Boyutu Toplam Puanı, MANIP: Kişilerarası Tarz Ölçeği'nin Manipülatif Tarz Alt Boyutu Toplam Puanı, KACNN: Kişilerarası Tarz Ölçeği'nin Kaçınan Tarz Alt Boyutu Toplam Puanı, ALAYCI: Kişilerarası Tarz Ölçeği'nin Alaycı Tarz Alt Boyutu Toplam Puanı, YAKKC: İlişkilerle İlgili Bilişsel Çarpıtmalar Ölçeği'nin Yakınlıktan Kaçınma Alt Boyutu Toplam Puanı, GERCK: İlişkilerle İlgili Bilişsel Çarpıtmalar Ölçeği'nin Gerçekçi Olmayan İlişki Beklentisi Alt Boyutu Toplam Puanı, ZIHOK: İlişkilerle İlgili Bilişsel Çarpıtmalar Ölçeği'nin Zihin Okuma Alt Boyutu Toplam Puanı, *p<.01

Tam aracılık etkisinin test edildiği modele ilişkin uyum iyiliği değerleri ise, $X^2(52, N = 246) = 185,17$, $p < .01$; $X^2/sd = 3.56$; RMSEA = .10 (RMSEA için %90 güven aralığı = .087-.12); SRMR = .062; GFI = .89; CFI = .92 ve NNFI; .90 olarak hesaplanmıştır. YEBÖ-B'nin Kötümser/Endişeli Ebeveynlik boyutu ile kişilerarası tarz arasındaki ilişki ($r = .32$, $p < .01$) iken, ilişkilere yönelik akılcı olmayan inançların aracı değişken olarak modelde yer almasıyla birlikte ($r = .12$, $p > .01$) olmaktadır. Dolayısıyla tam aracılık kriterleri karşılanmaktadır. Buna göre babaya ilişkin Kötümser/Endişeli ebeveynlik algısı arttıkça ilişkilere yönelik akılcı olmayan inançlar da artmakta ve bu durumla beraber kişiler arası tarz olumsuzlaşmaktadır.

Dolaylı Etkilerin Anlamlılığı

Yapısal model testinde EO tahminleme yöntemi kullanılmıştır. Ancak dolaylı etkilerin manidarlığına ilişkin destekleyici bir veri ortaya koymak ve dolaylı etkilerin manidarlık düzeyini değerlendirmek için Shrout ve Bolger'in (2002) önerdiği "Bootstrap" yöntemi kullanılmıştır. Bu yöntemde mevcut veri setinde gözlemlerin raslantısal olarak yer değiştirilmesi ile yeniden örneklenerek çeşitli miktarda ve büyüklükte veri setleri oluşturulmaktadır. Bu doğrultuda, orijinal veri setinden 1000 bootstrap örnekleme oluşturulmuş ve her bir yol ilişkisine dair 1000 tane tahmin elde etmek için tam aracılı yapısal model her bir bootstrap yöntemi ile tekrarlanmıştır. Dolaylı etkinin manidarlığı ile ilgili kriter, dolaylı etkiye ilişkin tahmin aralıklarının 0'ı içermemesidir. Eğer dolaylı etki aralığı 0'ı içermiyorsa dolaylı etkiler istatistiksel olarak manidar, içeriyorsa istatistiksel olarak manidar değildir (Shrout & Bolger, 2002). Model 1 olarak belirlenen yapısal model için dolaylı etkilerin manidarlığı için tahmin aralığı % 95 güven aralığında .07, .31 ve % 99 güven aralığında .05, .35 olarak, model 2 olarak belirlenen yapısal model için dolaylı etkilerin manidarlığı için tahmin aralığı % 95 güven aralığında .09, .37 ve % 99 güven aralığında .07, .43 olarak hesaplanmıştır. Analiz sonuçları her iki model için de dolaylı etkilerin anlamlı olduğunu göstermektedir.

Tartışma ve Sonuçlar

Bu araştırmada algılanan ebeveynlik biçimlerinin çatışma eğilimi ve kişilerarası tarz arasındaki ilişkisinde ilişkilere yönelik akılcı olmayan inançların aracı rolü incelenmiştir.

Araştırmada öncelikle ilişkilerle ilgili akılcı olmayan inançların çatışma eğilimi ve kişilerarası tarz ile ilişkili olduğu bulunmuştur. İlişkilerle ilgili inançlar bireylerin kişilerarası ilişkilerinde ilişkinin doğasını, ilişkide kendisini ve karşı tarafı nasıl algıladığını etkilemektedir. Bu araştırma sonucundan bireylerin eğer ilişkilerinde yakın olunursa, bunun olumsuz sonuçları doğuracağına ve bu nedenle ilişkilerde yakınlık kurulmaması gerektiğini inanması, hem kendi hem de başkalarının davranışlarına ilişkin yüksek beklentilere sahip olması ve duygu ve düşüncelerin gerçekçi olmayan bir şekilde tahmin edebileceğini düşünmesinin bireylerin olumsuz bir kişilerarası tarz sergilemesine ve çatışmalar yaşanmasına yol açtığı anlaşılmaktadır. Örneğin bir kişi kendisi ifade etmeden karşı tarafın ne düşündüğünü ve ne hissettiğini bilmesi ve buna göre davranması gerektiğine inanıyorsa, kendini açmayacak, muhtemelen ilişkideki problemi tartışmaktan ya da konuşmaktan kaçınacak ve ilişkide kendini geri çekecektir. Bu durumda ilişkilerde olumsuz bir iletişim tarzının sergilenmesine ve çatışma yaşanmasına yol açabilir. Ayrıca ilişkilerle ilgili akılcı olmayan inançlar ve kişilerarası tarz arasındaki ilişkiyi gösteren araştırmalarda bu çalışmanın sonucunu destekler niteliktedir (Erok 2013, Kilmann ve ark. 2013).

Bu araştırmada, ilişkilere yönelik akılcı olmayan inançlar, algılanan ebeveynlik biçimlerinin ve kişilerarası tarz arasındaki ilişkide aracı bir değişken olarak belirmiştir. Bir diğer deyişle, algılanan olumsuz ebeveynlik biçiminin olumsuz ilişki tarzını yordaması, ilişkilere yönelik akılcı olmayan inançlardan kaynaklanmaktadır. Bu sonuca göre anneye ilişkin Kuralcı/Kalıplayıcı ebeveynlik algısı, babaya ilişkin de Kötümser/Endişeli ebeveynlik algısı arttıkça ilişkilere yönelik akılcı olmayan inançlar da artmakta ve bu durumla beraber kişiler arası tarz olumsuzlaşmaktadır.

Daha önce alan yazında belirtildiği gibi, erken çocukluk döneminde anne/ baba ve çekirdek aile ile kurulan ilişkiler ve yaşantılar bireyin yaşamın sonraki dönemlerinde kurulan ilişkilerinin niteliğini etkileyebilmektedir. Aile ortamında anne kontrol edici/otoriter davranışlar sergilediğinde ya da baba tarafından endişeli ve kötümser bir tutuma sahip olduğunda, o ailede yetişen bireyler ilişkilere ilişkin olumsuz inançlar geliştirebilmektedir. Bu tür inançlar ileride bireyin yetişkinlik döneminde değişmeden devam ettiğinde, bireyin kişilerarası ilişkileri bu inanca göre şekillenebilmekte ve olumsuz iletişim tarzı sergilemesine neden olabilmektedir. Örneğin aşırı disiplin ya da sınır koyan, kontrol eden, kendi koyduğu kurallar doğrultusunda yaşanmasını isteyen ve yanlış bir şey yapıldığında kızan veya sert bir şekilde eleştirilen bir anne tarafından yetiştirilen bir çocuk ya da hayatın hep kötü yanlarına ya da kötü giden noktalarına odaklanan, kötümser bir baba tutumuna maruz kalan bir çocuk yaşamının diğer dönemlerinde “Çevremizdeki insanlara karşı sürekli tetikte olmakta yarar var” gibi ilişkilerde yakın olunursa, bunun olumsuz sonuçları doğuracağına ya da zarar göreceğine ilişkin bir inanç geliştirebilir. Bunun sonucunda, başkaları ile ilişkilerini sürekli yüzeysel tutabilir, yakınlık kurmamaya çalışabilir ya da başkaları tarafından eleştirilmekten yargılamaktan korktuğu için kendi ilişkilerinde çekingen ve pasif davranabilir, kaçınan bir iletişim tarzı sergileyebilir. Yine çocukluğun otoriter, baskın bir anne tarafından yetiştiren bir çocuk yetişkinliğinde ilişkilerinde tüm beklentilerinin karşılanması gerektiğini inanabilir, insanların kendisine sürekli anlayışlı davranması gerektiğini düşünebilir, bu da bireyin ilişkilerinde baskın ya da kırıncı, incitici, aşağılayıcı ifadeler kullanılması içeren öfkeli bir tarz sergileyebilir. Çocukluğunda annelerini otoriter/kuralcı, babalarını da kötümser algılayan bir yetişkin “insanları hoşnut kılmak için onların istediği gibi davranmalıyım.” gibi bir inanç geliştirebilir. Bireyin ilişkilerinde kendi ihtiyaç ve isteklerinden çok başkalarının istek ve ihtiyaçlarını ön planda olduğuna inanan, başkalarını sürekli memnun etmeye çalışması gerektiğini düşünebilir, bu kişi eleştirilmemek ya da reddedilmemek için kendi doğrularını kendine saklama gibi ilişkisinde müdahaleci davranışlarda bulunmayı içeren manipülatif bir ilişki tarzı sergileyebilir. Çolakoğlu (2012) tarafından yapılan araştırmada da KTÖ'nin baskın tarz, kaçınan ve öfkeli tarz alt boyutundan alınan puanları YEBÖ-A kuralcı/kalıplayıcı alt ölçeklerinden elde edilen puanları, KTÖ'nin duyarsız tarz boyutundan alınan puanları YEBÖ-B aşırı koruyucu/evhamlı alt ölçeklerinden elde edilen puanları anlamlı şekilde yordadığı bulunmuştur. Yine bir başka araştırmada Özsoy (2014) parçalanmış aileye sahip üniversite öğrencileriyle yürüttüğü çalışmada, demokratik anne baba tutumu ve yakınlıktan kaçınma bilişsel çarpıtması arasında negatif, koruyucu anne baba tutumu ile yakınlıktan kaçınma ve gerçekçi olmayan ilişki beklentisi bilişsel çarpıtmaları arasında pozitif, otoriter anne baba tutumu ve yakınlıktan kaçınma bilişsel çarpıtması arasında ise pozitif yönde anlamlı bir ilişki saptamıştır. Temizel (2014) ise üniversite öğrencilerinde sosyal kaygıyı yordayan ailesel ve bilişsel faktörleri incelediği çalışmasında, ilişkilerle ilgili bilişsel çarpıtmalar ve sosyal düşünce ve yanlış inançların anne baba tutumları ile sosyal kaygı arasında tam aracılık rolü olduğunu bulmuştur.

Sonuç olarak bu çalışmada algılanan ebeveynlik biçimlerinin, çatışma eğilimi ve kişilerarası tarz arasındaki ilişkide, ilişkilere yönelik akılcı olmayan inançları aracı rolü araştırılmıştır. Buna göre ilişkilere yönelik akılcı olmayan inançların çatışma eğilimi ve kişilerarası tarz ile ilişkili olduğu görülmüştür. Ek olarak, ilişkilere yönelik akılcı olmayan inançların algılanan ebeveynlik biçimleri ve kişilerarası tarz arasındaki ilişkide aracı rolü olduğu saptanmıştır.

Bu araştırmanın sonuçlarının genellenmesini etkileyen bazı sınırlılıkları bulunmaktadır. Sonuçların genellenebilirliğini etkileyebilecek belki de en önemli sınırlılık örneklemin üniversite öğrencilerinden oluşmasıdır. İzleyen araştırmalar farklı yaş ve demografik özellikleri olan bireylerle tekrarlanabilir. Bir başka sınırlılık ise, bu araştırmada algılanan ebeveynlik biçimlerinin kişilerarası ilişkilerin çatışma eğilimi ve kişilerarası tarz açısından incelenmiştir. İleride yapılacak araştırmalarda bireylerin ilişkilere yönelik akılcı olmayan inançlarının aracı rolünü, bireylerin maruz kaldıkları ebeveynlik biçimlerine ilişkin alguları ile bu araştırmada ele alınmayan evlilik, romantik ilişkiler gibi farklı ilişki düzeyleri ve farklı kişiler arası değişkenler ele alınarak incelenebilir. Ayrıca bundan sonra yapılacak çalışmalarda algılanan ebeveynlik biçimlerinin çatışma eğilimi ve kişilerarası tarz arasındaki ilişkisinde ilişkilere yönelik akılcı olmayan inançların aracı rolü kadın ve erkekleri için ayrı ayrı değerlendirilebilir.

Kaynaklar

- Baron, R., & Kenny, D. (1986). The moderator-mediator variable distinction in social psychological research. *Journal of Personality and Social Psychology*, 51(6), 1173–1182. doi: 0022-3514/86/S00.75
- Baucom, D.H., Epstein, N., Sayers, S., & Shers, T.G. (1989). The rol of cognition in marital relationships. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 87, 31-38. doi: 10.1037/0022-006X.57.1.31
- Bedrosian, R. C., & Bozicas, D. G. (1994). *Treating family origin problems*. New York /London: Guilford Press.
- Bernard, M.E., & Joyce, M.R. (1984). *Rational emotive therapy with children and adolescent*. New York: John and Sons.
- Caner, M. (2009) *Evl bireylerde kendi ebeveynlerini algılama biçimleri, erken dönem uyum bozucu şemalar ve eşe yönelik değerlendirmeler arasındaki ilişkiler: Şema terapi modeli çerçevesinde bir inceleme*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Hacettepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Çokluk, Ö., Şekercioğlu, G., & Büyüköztürk, Ş. (2012). *Sosyal bilimler için çok değişkenli istatistik: SPSS ve LISREL uygulamaları*. Ankara: Pegem Akademi.
- Çolakoğlu, E.T. (2012). *Genç yetişkinlerde kendilik algısı, erken dönem uyumsuz şemalar, algılanan ebeveynlik stilleri ve kişilerarası ilişkiler*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Dökmen, Ü. (1986). *Yüz ifadeleri konusunda verilen eğitimin duygusal yüz ifadelerini teşhis becerisi ve iletişim çatışmalarına girme eğilimi üzerindeki etkisi*. Yayınlanmamış doktora tezi, Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Ankara.
- Dökmen, Ü. (1994). *İletişim çatışmaları ve empati*. İstanbul: Sistem Yayıncılık.
- Dunham, S. M., & Dermer, S.B. (2012). Poisonous parenting: Toxic relationships between parents and their adult children. In J. Carlson, (Ed.). (pp. 49-62). New York/ London: Routledge.
- Eidelson, R.J., & Epstein, N. (1982). Cognition and relationship maladjustment: Development of a measure of dysfunctional relationship beliefs. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 50, 715-720. doi:10.1037/0022-006X.50.5.715
- Ellis, A. (1986). Rational emotive therapy applied to relationships therapy. *Journal of Rational Emotive Therapy*, 4, 4-21. doi: 10.1007/BF01073477
- Epstein, N., Finnegan, B., & Bythell, D. (1979). Irrational beliefs and perception of marital conflict. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 47, 608-610. doi: 10.1037/0022-006X.47.3.608

- Erok, M. (2013). *İlişkilere ilişkin bilişsel çarpıtmalar, ilişkiye dair inançlar, kişilerarası öfke, kişilerarası ilişkiler, problem çözme ve evlilik çatışması*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Maltepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İstanbul.
- Eryüksel, A. (1996). *Anne baba ve ergen ilişkilerinin problem çözme iletişim becerileri bilişsel çarpıtmalar ve aile yapısı açısından incelenmesi*. Yayınlanmamış doktora tezi, Ege Üniversitesi, İzmir.
- Eryüksel, A., & Akün, E. (2003). Depresyonu olan ergenler ile anne babalarının aile ilişkilerinin ve bilişsel çarpıtmalarının incelenmesi. *Türk Psikoloji Dergisi*, 18, 59-79.
- Field, A. (2005). *Discovering statistics using SPSS for Windows: Advanced techniques for the beginner*. London: Sage Publications.
- Forward, S., & Buck, C. (1991). *Toxic parents: Overcoming their full legacy and reclaiming your life*. Canada: Bantam Books.
- Haferkamp, C.J. (1994). Dysfunctional beliefs, self monitoring, and marital conflict. *Current Psychology*, 13, 248-263. doi: 10.1007/BF02686852
- Hall, W. N., & Bracken, B.A. (1996). Relationship between maternal parenting styles and African American and white adolescents' interpersonal relationships. *School Psychology International*, 17, 253-26.
- Hamamcı, Z., & Büyüköztürk, Ş. (2003). İlişkilerle ilgili bilişsel çarpıtmalar ölçeği, ölçeğin geliştirilmesi ve psikometrik özelliklerinin incelenmesi. *Çukurova Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 25(2), 107-111.
- Karasar, N. (2012). *Bilimsel araştırma yöntemi: Kavramlar, ilkeler, teknikler*. Ankara: Nobel Yayın Dağıtım.
- Kayser, K., & Himle, D.P. (1994). Dysfunctional beliefs about intimacy. *Journal of Cognitive Psychotherapy*, 8, 127-139.
- Kilmann, P., Finch, H., Parnell, M., & Downer, J. (2013). Partner attachment and interpersonal characteristics. *Journal of Sex & Marital Therapy*, 39, 144 – 159. doi:10.1080/0092623X.2011.606878
- Metts, S., & Cupach, W.R. (1990). The influence of relation beliefs and problem solving responses on satisfaction in romantic relationships. *Human Communication Research*, 17, 170-185. doi:10.1111/j.1468-2958.1990.tb00230.x
- Möller, A. T., & De Beer, Z.C. (1998). Irrational beliefs and marital conflict. *Psychological Reports*, 82, 155-160. doi: 10.2466/PRO.82.1.155-160
- Möller, A.T., Rabe, H.M., & Nortje, C. (2001). Dysfunctional beliefs and marital conflict in distressed and nondistressed married individuals. *Journal of Rational-Emotive & Cognitive Behavior Therapy*, 19, 259-270. doi: 10.1023/A:1012565031864
- Munson, E.C. (1994). Cognitive family therapy. In D.K. Granvold, (Ed.). *Cognitive and behavioral treatment* (pp.202-221). California: Brooks/Cole Publishing Company.
- Murris, P. (2006). Maladaptive schemas in non-clinical adolescents: relation to perceived parental rearing parental rearing behaviours, big five personality factors and psychological symptoms. *Clinical Psychology and Psychotherapy*, 13, 405-413. doi: 10.1002/cpp.506
- Özsoy, K. (2014). *Parçalanmış aileye sahip üniversite öğrencilerinin anne baba tutumlarını algılama biçimleri ve ilişkilerle ilgili bilişsel çarpıtmaları*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Dokuz Eylül Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü, İzmir.
- Potier, J., & Day, C. (2007). Childhood onset conduct problems: A preliminary investigation into the role of mothers' interpersonal schemas and their relationship to parenting behaviour. *Behavioural and Cognitive Psychotherapy*, 35(4), 457-472. doi: 10.1017/S1352465807003682
- Reed, J.S., & Dubow, E.F. (1997). Cognitive and behavioral predictors of communication in clinical referred and nonclinical referred mother-adolescent dyads. *Journal of Marriage and Family*, 59, 91-102. doi:10.2307/353664

- Roehling, P.V., & Robin, A. (1986). Development and validations of family beliefs inventory. *Journal of Consulting and Clinical Psychology*, 54, 693-697. doi: 10.1037/0022-006X.54.5.693
- Sardoğan, M.E. (2014). Perceived influence of parenting styles over irrational belief in romantic relations. *Educational Research and Reviews*, 9, 913-919. doi: 10.5897/ERR2014.1881
- Shrout, P.E., & Bolger, N. (2002). Mediation in experimental and nonexperimental studies: new procedures and recommendations. *Psychological Methods*, 7, 422-442. doi: 10.1037/1082-989X.7.4.422
- Sinclair, S.L., & Nelson, E.S. (1998). The impact of parental divorce on college students' intimate relationships and relationship beliefs. *Journal of Divorce & Remarriage*, 29, 103-129. doi:10.1300/J087v29n01_06
- Soygüt, G., Çakır, Z., & Karaosmanoğlu, A. (2008). Ebeveynlik biçimlerinin değerlendirilmesi: Young ebeveynlik ölçeği 'nin psikometrik özelliklerine ilişkin bir inceleme. *Türk Psikoloji Yazıları*, 11(22), 17-30.
- Sullivan, B.F., & Schwebel, A. (1995). The relationships beliefs and expectations of satisfaction in marital relationships. *Journal of Family Therapy*, 3, 298-306.
- Şahin, N.H., Durak-Batıgün, A., & Koç, V. (2011). Kişilerarası tarz, kendilik algısı, öfke ve depresyon. *Türk Psikiyatri Dergisi*, 22, 17-25.
- Şahin, N.H., Durak-Batıgün, A. & Koç, V. (2011). Anksiyete bozukluğu: Kişilerarası tarz, kendilik algısı ve öfke açısından bir değerlendirme. *Anadolu Psikiyatri Dergisi*, 12, 107-113.
- Tabachnick, B. G. & Fidell, L. S. (2013). *Using multivariate statistics*. USA: Pearson Education.
- Temizel, S. (2014). *Üniversite öğrencilerinde sosyal kaygıyı yordayan ailesel ve bilişsel faktörler*. Yayınlanmamış yüksek lisans tezi, Ege Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, İzmir.
- Vincent- Roehling, P., & Robin, A.L. (1986). Development and validation of Family Beliefs Inventory: A measure of unrealistic beliefs among parents and adolescents. *Journal of Counseling and Clinical Psychology*, 54: 693-697. doi: 10.1037/0022-006X.54.5.693
- Whisman, M.A., & Friedman, M.A.(1998). Interpersonal problems associated with dysfunctional attitudes. *Cognitive Therapy and Research*, 22, 140-160.
- Young, J.E. (1982). Loneliness, depression, and cognitive therapy. In L. A. Peplau, D. Perman (Eds.), *Loneliness source of current theory. Research and therapy* (pp.379-407). New York: Wiley and Sons
- Young, J.E. (1990). *Cognitive therapy for personality disorders*. Sarasota, FL: Professional Resources Press.
- Young, J.E., Klosko, J.S., & Weishaar, M.E. (2003). *Schema therapy: A practioner's guide*. New York: Guilford Press.

Ek 1: Tablo 5 ve Tablo 6

Tablo 5. Gözlenen değişkenlere ilişkin, çarpıklık, basıklık, ortalama, standart sapma ve korelasyonlar (Anne Formu)

	$\bar{X}$	Ss	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
AKUR1	10,44	3,79	1												
AKUR2	12,24	4,43	.58**	1											
AKUR3	7,7	3,57	.56**	.52**	1										
AKUC1	3,3	0,74	.22**	.23**	.32**	1									
AKUC2	4,05	1,56	.31**	.32**	.48**	.47**	1								
AKUC3	4,7	1,92	.37**	.31**	.36**	.48**	.50**	1							
ADUY1	9,39	4,07	.16*	.21**	.13*	.32**	.32**	.46**	1						
ADUY2	7,8	3,36	.07	.13*	.07	.25**	.31**	.30**	.72**	1					
AASK1	9,08	3,31	.06	.09	.18**	-.02	.10	.06	-.25*	-.22*	1				
AASK2	13,03	4,05	.30**	.20**	.40**	.09	.25**	.20**	-.15*	-.15*	.51**	1			
AKOS1	10,25	3,27	.48**	.51**	.42**	.12	.29**	.28**	.10	.02	.18**	.23**	1		
AKOS2	6,53	2,68	.45**	.41**	.32**	.16*	.27**	.18**	.07	.05	.15*	.20**	.60**	1	
AASZ1	4,43	1,89	.08	.07	.08	.18**	.34**	.13*	.07	.26**	.13*	.12	.10	.12	1
AASZ2	4,99	2,55	-.01	.07	.10	.17**	.20**	.12	.14*	.21**	.06	.06	.05	.06	.35**
ACEZA1	4,67	1,83	.20**	.10	.07	.07	.10	.02	.05	.07	.03	.06	.05	.22**	.14*
ACEZA2	4,07	1,98	.39**	.32**	.39**	.19**	.26**	.24**	.23**	.18**	.14*	.11	.23**	.30**	.16*
AKOTU1	3,43	1,77	.14*	.14*	.15*	.06	.10	.12	.08	-.01	.08	.01	.15*	.11	.10
AKOTU2	1,93	1,33	.27**	.26**	.44**	.23**	.20**	.21**	.13*	.10	.28**	.13*	.21**	.13*	.11
AKOTU3	2,17	1,43	.26**	.28**	.50**	.30**	.44**	.28**	.14*	.12	.24**	.22**	.26**	.14*	.13*
ADEG1	2,25	1,4	.32**	.37**	.25**	.22**	.35**	.28**	.31**	.26**	.02	-.07	.25**	.24**	.26**
ADEG2	3,73	1,59	.39**	.44**	.39**	.17**	.23**	.13*	.01	-.10	.18**	.24**	.35**	.27**	.02
ADEG3	2,55	1,58	.24**	.24**	.18**	.22**	.22**	.15*	.14*	.16*	.08	.01	.12	.18**	.17**
BASKN	24,88	8,26	.09	.07	.06	.13*	.27**	.21**	.09	.14*	.23**	.02	.22**	.17**	.28**
OFKELI	21,44	5,94	.01	-.02	-.01	-.04	.05	.03	.01	.13*	.17**	-.03	.12	.10	.14*
KACDY	21,22	5,73	.25**	.11	.22**	.19**	.35**	.22**	.14*	.17**	.14*	.12	.23**	.23**	.22**
MANIP	22,93	5,89	.12	.05	.07	.14*	.22**	.23**	.06	.14*	.18**	.09	.19**	.16*	.28**
KACNN	22,91	6,8	.14*	.07	.17**	.17**	.32**	.24**	.17**	.19**	.19**	.15*	.21**	.19**	.23**
ALAYCI	10,9	3,6	.03	.03	-.01	.06	.03	.14*	.11	.14*	.08	-.08	.17**	.04	.22**
YAKKC	21,07	5,66	.14*	.06	.13*	.70**	.18**	.21**	.11	.15*	.09	.05	.09	.11	.09
GERCK	24,68	5,24	.24**	.11	.22**	.13*	.20**	.20**	.01	-.05	.06	.10	.25**	.21**	-.02
ZIHOK	10,06	1,99	.09	.04	.06	-.11	.01	.01	-.19*	-.16*	.13*	.09	.09	-.02	-.05

AKUR1, 2, 3: Kuralcı/Kalıplıyıcı Ebeveynlik Algılsı Değişkenine Ait Parseller, AKUC1, 2, 3: Kütümseyici/Kusur Bulucu Ebeveynlik Algılsı Değişkenine Ait Parseller, ADUY1, 2: Duygusal Bakımdan Yoksun Bırakıcı Ebeveynlik Algılsı Değişkenine Ait Parseller, AASK1, 2: Aşırı Koruyucu/Evhamlı Ebeveynlik Algılsı Değişkenine Ait Parseller, AKOS1, 2: Koşullu/Başarı Odaklı Ebeveynlik Algılsı Değişkenine Ait Parseller, AASZ1, 2: Aşırı İzin Verici/Sınırsız Ebeveynlik Algılsı Değişkenine Ait Parseller, ACEZA1, 2: Cezalandırıcı Ebeveynlik Algılsı Değişkenine Ait Parseller, AKOTU1, 2, 3: Kötümser/Endişeli Ebeveynlik Algılsı Değişkenine Ait Parseller, ADEG1, 2, 3: Değişime Kapalı Ebeveynlik Algılsı Değişkenine Ait Parseller, BASKN: Kişilerarası Tarz Ölçeği'nin Bakın Tarz Alt Boyutu Toplam Puanı, OFKELI: Kişilerarası Tarz Ölçeği'nin Öfkeli Tarz Alt Boyutu Toplam Puanı, KACDY: Kişilerarası Tarz Ölçeği'nin Duygudan Kaçınan Tarz Alt Boyutu Toplam Puanı, MANIP: Kişilerarası Tarz Ölçeği'nin Manipülatif Tarz Alt Boyutu Toplam Puanı, KACNN: Kişilerarası Tarz Ölçeği'nin Kaçınan Tarz Alt Boyutu Toplam Puanı, ALAYCI: Kişilerarası Tarz Ölçeği'nin Alaycı Tarz Alt Boyutu Toplam Puanı, YAKKC: İlişkilerle İlgili Bilişsel Çarpıtmalar Ölçeği'nin Yakınlıktan Kaçınma Alt Boyutu Toplam Puanı, GERCK: İlişkilerle İlgili Bilişsel Çarpıtmalar Ölçeği'nin Gerçekçi Olmayan İlişki Beklentisi Alt Boyutu Toplam Puanı, ZIHOK: İlişkilerle İlgili Bilişsel Çarpıtmalar Ölçeği'nin Zihin Okuma Alt Boyutu Toplam Puanı, *p<.05, **p<.01

Tablo 5 devamı. Gözlenen değişkenlere ilişkin, çarpıklık, basıklık, ortalama, standart sapma ve korelasyonlar (Anne Formu)

	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
AKUR1																	
AKUR2																	
AKUR3																	
AKUC1																	
AKUC2																	
AKUC3																	
ADUY1																	
ADUY2																	
AASK1																	
AASK2																	
AKOS1																	
AKOS2																	
AASZ1																	
AASZ2	1																
ACEZA1	.14*	1															
ACEZA2	.16*	.13*	1														
AKOTU1	.08	.15*	.19**	1													
AKOTU2	.14*	.13*	.49**	.25**	1												
AKOTU3	.14*	.18**	.35**	.25**	.69**	1											
ADEG1	.16**	.13*	.33**	.23**	.34**	.29**	1										
ADEG2	.03	.10	.25**	.20**	.15*	.31**	.24**	1									
ADEG3	.04	.35**	.17**	.09	.18**	.20**	.49**	.11	1								
BASKN	.19**	.08	.25**	.04	.11	.19**	.23**	.04	.09	1							
OFKELI	.04	.01	.12	.12	.05	.08	.13*	.02	.02	.63**	1						
KACDY	.20**	.09	.16**	-.02	.10	.24**	.23**	.14*	.15*	.56**	.36**	1					
MANIP	.29**	.18**	.22**	.06	.12	.18**	.27**	.06	.14*	.70**	.55**	.55**	1				
KACNN	.14*	.10	.24**	.01	.07	.26**	.24**	.13*	.15*	.69**	.60**	.70**	.65**	1			
ALAYCI	.08	.07	.11	.01	.10	.07	.19**	-.01	.13*	.60**	.49**	.34**	.50**	.55**	1		
YAKKC	.17**	.07	.18**	.12	.15*	.20**	.31**	.11	.12	.29**	.41**	.38**	.45**	.39**	.15*	1	
GERCK	.07	.06	.19**	.20**	.07	.15*	.13*	.14*	.08	.21**	.23**	.35**	.42**	.27**	.13*	.36**	1
ZIHOK	-.01	-.14*	.01	.24**	.07	.04	.05	.10	.01	.07	.15*	.05	.20**	.10	.11	.09	.27**

AKUR1, 2, 3: Kuralcı/Kalıplıyıcı Ebeveynlik Algılsı Değişkenine Ait Parseller, AKUC1, 2, 3: Küçümseyici/Kusur Bulucu Ebeveynlik Algılsı Değişkenine Ait Parseller, ADUY1, 2: Duygusal Bakımdan Yoksun Bırakıcı Ebeveynlik Algılsı Değişkenine Ait Parseller, AASK1, 2: Aşırı Koruyucu/Evhamlı Ebeveynlik Algılsı Değişkenine Ait Parseller, AKOS1, 2: Koşullu/Başarı Odaklı Ebeveynlik Algılsı Değişkenine Ait Parseller, AASZ1, 2: Aşırı İzin Verici/Sınırsız Ebeveynlik Algılsı Değişkenine Ait Parseller, ACEZA1, 2: Cezalandırıcı Ebeveynlik Algılsı Değişkenine Ait Parseller, AKOTU1, 2, 3: Kötümser/Endişeli Ebeveynlik Algılsı Değişkenine Ait Parseller, ADEG1, 2, 3: Değişime Kapalı Ebeveynlik Algılsı Değişkenine Ait Parseller, BASKN: Kişilerarası Tarz Ölçeği'nin Bakın Tarz Alt Boyutu Toplam Puanı, OFKELI: Kişilerarası Tarz Ölçeği'nin Öfkeli Tarz Alt Boyutu Toplam Puanı, KACDY: Kişilerarası Tarz Ölçeği'nin Duygudan Kaçınan Tarz Alt Boyutu Toplam Puanı, MANIP: Kişilerarası Tarz Ölçeği'nin Manipülatif Tarz Alt Boyutu Toplam Puanı, KACNN: Kişilerarası Tarz Ölçeği'nin Kaçınan Tarz Alt Boyutu Toplam Puanı, ALAYCI: Kişilerarası Tarz Ölçeği'nin Alaycı Tarz Alt Boyutu Toplam Puanı, YAKKC: İlişkilerle İlgili Bilişsel Çarpıtmalar Ölçeği'nin Yakınlıktan Kaçınma Alt Boyutu Toplam Puanı, GERCK: İlişkilerle İlgili Bilişsel Çarpıtmalar Ölçeği'nin Gerçekçi Olmayan İlişki Beklentisi Alt Boyutu Toplam Puanı, ZIHOK: İlişkilerle İlgili Bilişsel Çarpıtmalar Ölçeği'nin Zihin Okuma Alt Boyutu Toplam Puanı, *p<.05, **p<.01

Tablo 6. Gözlenen değişkenlere ilişkin çarpıklık, basıklık, ortalama, standart sapma ve korelasyonlar (Baba Formu)

	$\bar{X}$	Ss	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11	12	13
BKUR1	10,8	4,18	1												
BKUR2	11,8	4,9	.61**	1											
BKUR3	10,94	4,69	.72**	.70**	1										
BKUC1	3,98	1,7	.31**	.20**	.33**	1									
BKUC2	4,79	2,36	.50**	.47**	.51**	.47**	1								
BKUC3	3,72	1,24	.30**	.27**	.35**	.29**	.54**	1							
BDUY1	12,02	2,1	-.10	-.12	-.11	-.21*	-.30*	-.15*	1						
BDUY2	13,17	2,18	-.01	-.01	-.01	-.17*	-.09	.01	.33**	1					
BASK1	10,67	3,32	.34**	.35**	.38**	.09	.08	.06	.02	.19**	1				
BASK2	9,65	3,69	.28**	.24**	.33**	.38**	.28**	.27**	-.08	-.04	.42**	1			
BKOS1	10,53	3,74	.47**	.64**	.45**	.19**	.26**	.16*	-.02	.11	.34**	.18**	1		
BKOS2	6,04	2,87	.55**	.44**	.43**	.23**	.34**	.28**	-.06	-.06	.11	.25**	.58**	1	
BASZ1	4,52	2,08	.17**	.03	.13*	.25**	.14*	.22**	.13	-.01	.04	.22**	.09	.16*	1
BASZ2	5,04	2,65	.01	.03	.04	.26**	.16*	.22**	-.02	-.02	-.20**	.04	.02	.11	.37**
BCEZA1	4,61	1,89	.04	-.01	.01	.19**	.13*	.17**	.08	.11	-.03	.13*	.06	.16*	.23**
BCEZA2	4,35	2,32	.42**	.37**	.51**	.36**	.50**	.40**	-.14*	-.09	-.08	.11	.16*	.32**	.26**
BKOTU1	3,51	1,83	.23**	.06	.13*	.07	.12	.06	.03	.08	.18**	.08	.11	.14*	.14*
BKOTU2	1,65	0,96	.19**	.28**	.37**	.18**	.27**	.24**	.08	-.02	.01	.13*	.12	.11	.20**
BKOTU3	2,07	1,46	.45**	.39**	.51**	.37**	.48**	.35**	-.08	-.03	.13*	.21**	.20**	.26**	.21**
BDEG1	3,01	1,86	.40**	.29**	.39**	.14*	.33**	.21**	-.13*	.05	.08	.07	.19	.17**	.08
BDEG2	3,62	1,52	.31**	.24**	.37**	.09	.09	.05	-.04	-.07	.14*	.14*	.20**	.18**	-.06
BDEG3	3,34	1,84	.25**	.24**	.32**	.13*	.19**	.02	-.05	.04	.10	.03	.21**	.11	.05
KBASKIN	24,88	8,26	.21**	.13*	.20**	.23**	.25**	.22**	.01	.03	-.02	.18**	.08	.07	.24**
KOFKELI	21,44	5,94	.14*	.02	.05	.10	.06	.08	.03	.09	.08	.11	-.01	.03	.14*
KKACDUY	21,22	5,73	.21**	.13*	.15*	.23**	.14*	.14*	-.04	-.05	.07	.21**	.14*	.11	.21**
KMANIP	22,93	5,89	.19**	.09	.15*	.20**	.19**	.14*	.06	.10	.03	.18**	.10	.07	.25**
KKACNN	22,91	6,8	.20**	.09	.14*	.29**	.20**	.11	-.04	-.03	.13*	.24**	.07	.05	.25**
KALAYCI	10,9	3,6	.13	-.05	.05	.12	.09	-.03	-.06	.01	.06	.17**	-.03	.05	.22**
YAKKC	21,07	5,66	.20**	.1	.15*	.14*	.15*	.01	-.06	-.03	.05	.11	.09	.15*	.15*
GERCK	24,68	5,24	.15*	.03	.02	.15*	.08	.03	-.03	-.02	.03	.17**	.18**	.16**	.04
ZIHOK	10,06	1,99	.05	-.06	.05	-.02	.01	-.01	.14*	.01	.09	.02	-.01	-.01	-.06

BKUR1, 2, 3: Kuralcı/Kalıplıyıcı Ebeveynlik Algılısı Değişkenine Ait Parseller, BKUC1, 2, 3: Küçümseyici/Kusur Bulucu Ebeveynlik Algılısı Değişkenine Ait Parseller, BDUY1, 2: Duygusal Bakımdan Yoksun Bırakıcı Ebeveynlik Algılısı Değişkenine Ait Parseller, BASK1, 2: Aşırı Koruyucu/Evhamlı Ebeveynlik Algılısı Değişkenine Ait Parseller, BKOS1, 2: Koşullu/Başarı Odaklı Ebeveynlik Algılısı Değişkenine Ait Parseller, BASZ1, 2: Aşırı İzin Verici/Sınırsız Ebeveynlik Algılısı Değişkenine Ait Parseller, BCEZA1, 2: Cezalandırıcı Ebeveynlik Algılısı Değişkenine Ait Parseller, BKOTU1, 2, 3: Kötümser/Endişeli Ebeveynlik Algılısı Değişkenine Ait Parseller, BDEG1, 2, 3: Değişime Kapalı Ebeveynlik Algılısı Değişkenine Ait Parseller, BASKN: Kişilerarası Tarz Ölçeği'nin Bakın Tarz Alt Boyutu Toplam Puanı, OFKELI: Kişilerarası Tarz Ölçeği'nin Öfkeli Tarz Alt Boyutu Toplam Puanı, KACDY: Kişilerarası Tarz Ölçeği'nin Duygudan Kaçınan Tarz Alt Boyutu Toplam Puanı, MANIP: Kişilerarası Tarz Ölçeği'nin Manipülatif Tarz Alt Boyutu Toplam Puanı, KACNN: Kişilerarası Tarz Ölçeği'nin Kaçınan Tarz Alt Boyutu Toplam Puanı, ALAYCI: Kişilerarası Tarz Ölçeği'nin Alaycı Tarz Alt Boyutu Toplam Puanı, YAKKC: İlişkilerle İlgili Bilişsel Çarpıtmalar Ölçeği'nin Yakınlıktan Kaçınma Alt Boyutu Toplam Puanı, GERCK: İlişkilerle İlgili Bilişsel Çarpıtmalar Ölçeği'nin Gerçekçi Olmayan İlişki Beklentisi Alt Boyutu Toplam Puanı, ZIHOK: İlişkilerle İlgili Bilişsel Çarpıtmalar Ölçeği'nin Zihin Okuma Alt Boyutu Toplam Puanı, *p<.05, **p<.01

Tablo 6 devamı. Gözlenen değişkenlere ilişkin çarpıklık, basıklık, ortalama, standart sapma ve korelasyonlar (Baba Formu)

	14	15	16	17	18	19	20	21	22	23	24	25	26	27	28	29	30
BKUR1																	
BKUR2																	
BKUR3																	
BKUC1																	
BKUC2																	
BKUC3																	
BDUY1																	
BDUY2																	
BASK1																	
BASK2																	
BKOS1																	
BKOS2																	
BASZ1																	
BASZ2	1																
BCEZA1	.25**	1															
BCEZA2	.27**	.14*	1														
BKOTU1	-.04	.16*	.09	1													
BKOTU2	.23**	.23**	.29**	.1	1												
BKOTU3	.22**	.14*	.43**	.24**	.59**	1											
BDEG1	.11	.02	.28**	.21**	.17**	.27**	1										
BDEG2	-.07	.01	.09	.11	.10	.14*	.22**	1									
BDEG3	.10	.20**	.21**	.11	.18**	.19**	.52**	.20**	1								
KBASKIN	.21**	.18**	.29**	.03	.17**	.29**	.13*	-.02	.07	1							
KOFKELI	.06	.10	.13	.16*	-.03	.12	.11	.05	.01	.63**	1						
KKACDUY	.18**	.13*	.14*	-.02	.15*	.22**	.13*	.08	.06	.56**	.36**	1					
KMANIP	.26**	.18**	.26**	.08	.16*	.30**	.16*	-.01	.11	.70**	.55**	.55**	1				
KKACNN	.11	.20**	.17**	.09	.08	.26**	.12	.02	.05	.69**	.59**	.70**	.65**	1			
KALAYCI	.07	.17**	.15*	.08	.03	.14*	.07	-.08	.10	.60**	.49**	.34**	.50**	.55**	1		
YAKKC	.20**	.04	.22**	.10	.12	.21**	.17**	.14*	.09	.29**	.41**	.38**	.45**	.39**	.15*	1	
GERCK	.06	.07	.12	.09	.07	.12	.03	.08	.01	.21**	.23**	.35**	.42**	.27**	.13*	.36**	1
ZIHOK	-.08	-.11	.07	.05	-.03	-.04	.12	.18**	.03	.06	.15*	.05	.20**	.10	.11	.09	.27**

BKUR1, 2, 3: Kuralcı/Kalıplıyıcı Ebeveynlik Algılısı Değişkenine Ait Parseller, BKUC1, 2, 3: Küçümseyici/Kusur Bulucu Ebeveynlik Algılısı Değişkenine Ait Parseller, BDUY1, 2: Duygusal Bakımdan Yoksun Bırakıcı Ebeveynlik Algılısı Değişkenine Ait Parseller, BASK1, 2: Aşırı Korumacı/Evhamlı Ebeveynlik Algılısı Değişkenine Ait Parseller, BKOS1, 2: Koşullu/Başarı Odaklı Ebeveynlik Algılısı Değişkenine Ait Parseller, BASZ1, 2: Aşırı İzin Verici/Sınırsız Ebeveynlik Algılısı Değişkenine Ait Parseller, BCEZA1, 2: Cezalandırıcı Ebeveynlik Algılısı Değişkenine Ait Parseller, BKOTU1, 2, 3: Kötümser/Endişeli Ebeveynlik Algılısı Değişkenine Ait Parseller, BDEG1, 2, 3: Değişime Kapalı Ebeveynlik Algılısı Değişkenine Ait Parseller, BASKN: Kişilerarası Tarz Ölçeği'nin Bakın Tarz Alt Boyutu Toplam Puanı, OFKELI: Kişilerarası Tarz Ölçeği'nin Öfkeli Tarz Alt Boyutu Toplam Puanı, KACDY: Kişilerarası Tarz Ölçeği'nin Duygudan Kaçınan Tarz Alt Boyutu Toplam Puanı, MANIP: Kişilerarası Tarz Ölçeği'nin Manipülatif Tarz Alt Boyutu Toplam Puanı, KACNN: Kişilerarası Tarz Ölçeği'nin Kaçınan Tarz Alt Boyutu Toplam Puanı, ALAYCI: Kişilerarası Tarz Ölçeği'nin Alaycı Tarz Alt Boyutu Toplam Puanı, YAKKC: İlişkilerle İlgili Bilişsel Çarpıtımlar Ölçeği'nin Yakınlıktan Kaçınma Alt Boyutu Toplam Puanı, GERCK: İlişkilerle İlgili Bilişsel Çarpıtımlar Ölçeği'nin Gerçekçi Olmayan İlişki Beklentisi Alt Boyutu Toplam Puanı, ZIHOK: İlişkilerle İlgili Bilişsel Çarpıtımlar Ölçeği'nin Zihin Okuma Alt Boyutu Toplam Puanı, *p<.05, **p<.01